

Araştırma Makalesi / Research Article

Çocuk Kitaplarında Engelliler ve Sorunlarının İncelenmesi¹

Investigation of the Children with Disabilities and Their Problems in Children's Books

Merve EKİCİ² - İhsan Seyit ERTEM³

<u>Gönderim Tarihi</u>	<u>Revizyon Tarihi</u>	<u>Kabul Tarihi</u>
<u>17.07.2019</u>	<u>01.10.2019</u>	<u>16.10.2019</u>

Önerilen Atıf / Suggested Citation:

Ekici, M. & Ertem, İ.S., 2019, Çocuk Kitaplarında Engelliler ve Sorunlarının İncelenmesi. *Anadolu Kültürel Araştırmalar Dergisi*, 3(3), 250-264.

Öz

Bu çalışmada, ilköğretim düzeyi çocuk kitaplarında yer verilen engellilerin; engel türleri, günlük hayatta karşılaştıkları sorunlar, sorun çözme biçimleri, çocuk kitaplarının içerik özellikleri kapsamında nasıl temsil edildiğini ortaya çıkarmak amaçlanmaktadır. Araştırmanın çalışma materyalini, kitaphevlerinin ve dijital ortamların taranması sonucu, engelli karakteri yapısında bulunduran, ilköğretim düzeyine hitap eden 26 çocuk kitabı oluşturmaktadır. Araştırmada, nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesiyle toplanan veriler betimsel analiz tekniğiyle analiz edilmiştir. Seçilen çocuk kitapları uzman görüşleri doğrultusunda geliştirilen kitap inceleme formu ile ayrıntılı olarak incelenmiştir. Araştırma sonucunda, çocuk kitaplarında en sık rastlanan engel türünün ortopedik yetersizlik ve süregen hastalık olduğu görülmüştür. Engelli karakterlerin en sık karşılaştıkları sorunlar arasında muhtaç olma, ulaşım ve iletişim sorunları yer almaktadır. Engelli karakterlerin içsel motivasyonları ve kendini kabul etmeleri, morallerinin yüksek olması sorunları daha kolay çözmelerini desteklemektedir. Çoğunlukla dilin olumsuz kullanımı, toplum tarafından kabul edilebilecek karakterlere yer verilmesi, engelli karakterlere ait umut duygusu, olumlu aile ilişkileri, olayın mutlu sonlandırılması araştırmanın içerik özellikleriyle ilgili dikkat çeken sonuçlarındandır.

Anahtar Kelimeler: Çocuk edebiyatı, çocuk kitapları, engelli, engelli sorunları.

Abstract

This study aims to find out how children with disabilities in elementary school level children's books are represented within the scope of types of disabilities, problems they face in their everyday life, their problem-solving styles, content features of children's book. Research material of the study consists of 26 children's book containing children with disabilities, which address to elementary school level children as a result of scanning both bookstores and digital media. In this research, data collected through document analysis from qualitative research methods were analyzed with descriptive analysis technique. Selected children's books were examined in detail with book review form developed in accordance with expert's opinions. At the end of the research, it was observed that orthopedic insufficiency and clinic illness were the most common types of disabilities in children's books. Problems faced by the disabled characters are problems of being in need, transportation and communication problems. Intrinsic motivations and self-acceptance of disabled characters, and their high morale support their problems to be solved more easily. Negative use of language, presence of characters that can be accepted by society, sense of hope for disabled characters, positive family relations, happy ending of story are remarkable results regarding content of research.

Keywords: Children's literature, children's book, disabled, problems of disabled children.

¹ Bu araştırma birinci yazarın Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sınıf Eğitimi Bilim Dalında Doç. Dr. İhsan Seyit ERTEM danışmanlığında hazırladığı Çocuk Kitaplarında Engelliler ve Sorunlarının İncelenmesi başlıklı Yüksek Lisans Tezinden üretilmiştir.

² Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, e-posta:mervedagli19@gail.com, <https://orcid.org/0000-0002-4223-8274>.

³ Doç. Dr., Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü Sınıf Eğitimi Anabilim Dalı, e-posta: iertem@gazi.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-1583-5591>.